

شناخت معیارها و زیرمعیارهای لازم برای مکان‌یابی محل دفن پسماندهای

جامد شهری

میرمیعاد میرصفای مقدم^{۱*}، محمود روشنی^۲، محمدرضا حسنلو^۳

۱- کارشناس ارشد ژئوتکنیک دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، m.miaadmsafa@gmail.com

۲- دکترای آب و هواشناسی دانشگاه خوارزمی تهران، m.roshani1976@gmail.com

۳- استادیار گروه مهندسی عمران دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، mhasanlo@yahoo.com

چکیده

جوامع شهری به دلیل جذب بالای جمعیت و تولید افسار گسیخته‌ی پسماند با پیامدهای زیست محیطی قابل توجهی روبرو هستند، که بر روی محیط اطرافشان، نواحی دوردست و مناطقی که در آن قرار دارند اثر مخرب می‌گذارد. مشکل دفع پسماند، به زمانی برمی‌گردد که انسان‌ها در فرم قبایل، روستاها و سپس شهرها گرد هم آمدند و تجمع پسماندها را سبب شدند. در قرن نوزدهم، کنترل بهداشت عمومی و برنامه‌ریزی برای آن از وظایف سازمان‌های دولتی و عمومی شد، که منجر به ایجاد یک رابطه‌ی منطقی بین انسان، برنامه‌ریزی، ذخیره‌سازی، جمع‌آوری و دفع پسماند گردید. عدم مدیریت مناسب و علمی در برخورد با پدیده‌ی پسماند می‌تواند به طور مستقیم و غیرمستقیم بر محیط زیست اثر گذار باشد. پسماندها با آلوده نمودن خاک، مستقیماً موجب تخریب محیط زیست می‌گردند و به صورت غیرمستقیم شیرابه‌ی آن‌ها، آب و خاک را آلوده کرده و همچنین باعث تولید گاز و اثر گلخانه‌ای می‌شوند. امروزه یکی از بهترین و مقرون به صرفه‌ترین روش‌های دفع پسماند، روش دفن در زمین می‌باشد. برای رسیدن به این مهم، شناسایی و گزینش یک محل دفن مناسب، برای دفع پسماندهای جامد شهری در اولویت قرار دارد. بنابراین ضروری است که با تکیه بر معیارها و استانداردهای زیست محیطی موجود در کشور و جهان به انتخاب مناسب‌ترین محل دفن بپردازیم. معیارهای متعددی در انتخاب محل دفن پسماند، دخالت دارند که هر کدام از اهمیت خاصی برخوردارند و محدودیت‌هایی را نیز در انتخاب ایجاد می‌کنند. در این تحقیق به بررسی و شناخت اساسی‌ترین معیارها و استانداردهای موجود خواهیم پرداخت که هدف نهایی آنها یافتن محلی است که کمترین آثار سوء زیست محیطی را برای محیط طبیعی اطراف دفن و منطقه دفن پسماند داشته باشد.

واژگان کلیدی: محیط زیست، پسماند، معیار، مکانیابی، لندفیل، سیستم اطلاعات جغرافیایی.

۱- مقدمه

با توسعه‌ی روز افزون زندگی شهری، مسئله‌ی دفع پسماند به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها در حوزه‌ی مدیریت شهری بدل شده است. یکی از پرکاربردترین روش‌های دفع پسماندهای جامد شهری در جهان، گزینه‌ی دفن است. امروزه در ایران دفن پسماند به صورت سنتی انجام می‌گیرد چرا که در اکثر مناطق ایران کماکان پسماندها به صورت تلنبار، سوزاندن و در بهترین شرایط به صورت دفن غیربهداشتی دفع می‌گردد. دفن غیربهداشتی پسماند باعث می‌شود شیرابه‌ی تولید شده که حاوی اجزای شیمیایی گوناگون و خطرناک می‌باشد به درون خاک و آب زیرزمینی نفوذ کرده، باعث انتشار آلودگی و ایجاد عوامل بیماری‌زا، از محل دفن به محیط شود. بنابراین انتخاب یک محل دفن مناسب برای پسماندهای جامد شهری می‌تواند باعث رفع بسیاری از مشکلات زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی ناشی از دفن پسماندها گردد. برای رسیدن به این مهم، مکان‌یابی محل دفن مهم‌ترین مرحله در دفن بهداشتی پسماندهای جامد شهری محسوب می‌شود. امروزه ایجاد محل دفن به دلیل قوانین محیط‌زیستی محدود کننده، رشد نواحی شهری و افزایش مخالفت‌های عمومی با محل دفن، مشکل‌تر شده است. زمین مورد